

Riitta Uusitalo

- maalaukset kuin suuria sarjakuvakuuntuja,
sarjakuvat kuin pieniä maalauksia

Olen ollut havaitsevinani, että Riitta Uusitalo on ottanut muutaman viime vuoden aikana vapaata taiteesta. Äitiys ja kasvu lapsen kanssa, perhe ovat taidetta jos mikä. Taide instituutiona on silloin varjo vain, kuin tunnetilojen mekaanista hakeamista aitojen ja läsnäolevien tunteiden rinnalla. Pitää eristäytyä ateljeeseen ottamaan mittaa korkekkulttuurista ja haastaa itselleen taidemaailman kunnianhimo.

Muistan Riitta Uusitalon lauseen, kun tauko oikeasta taiteesta oli alkamassa: "Nyt menisin mielelläni vaikka pankkia silvoomaan".

Elämä luonnoskirjana

Vastarinta on voima taiteilijalle. Riitta Uusitalolle se on ollut luovaa dynamiittia, joka on viskannut hänet monille kuvantekemisen alueille. Hän on tehnyt sarjakuvia, t-paitoja, levykansia, julisteita ja museoiden painotuotteita. Varmasti unohdin jotain.

Taiteen kehitys, sen avantgarde, on koko vuosisatamme ajan edennyt murroskohdasta murroskohtaan. Taide ja nuoren sukupolven esiin nostama anti-taite ovat otaneet mittaa toisistaan. Taiteen dynamiikka ja elinvoima nousee siis taistelusuhteesta, jossa vallalla oleva estetiikka kamppailee olemassaolostaan uuden ja vielä hahmottoman ilmaisun kanssa. Henkistyneen abstraktismin jälkeen tuli pop-taide, teoreettisen käsitetaiteen jälkeen hurja ekspressionismi, jne.

Miss Mary Brown ei katso taakseen. Akryyli ja lino paperille. Noin 1,5 m X 2,5 m.

Suru. Akryyli ja lino paperille. Noin 2 m X 1,5 m.

Riitta Uusitalo ei nikottelematta enää kuulu tälle kehitysjanalle. Hän edustaa taiteilijaa, joka ei pyri nousemaan jonkin uuden -ismien harjalle. Pikemminkin hän haluaa sekoittaa tyylejä ja ilmaisutapoja. Hän ei halua myöntyä taiteessa luodulle säännöstölle, ei myöskään korkean ja massakulttuurin rajaehdoille. Elämä rajattomana mahdollisuutena on hänen luonnoskirjansa. Työhuoneessa ei enää tehdä luonnoksia - siellä syntyy valmiita.

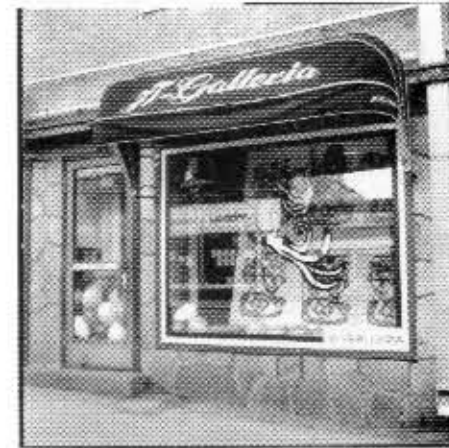
Juuri siksi ei ole syytä kovin pitkään herkutella Uusitalon monipuolisuudella, vaan alkaa seurata, missä narunpäät kohtaavat. - Ja miten. Englantilainen pop-taiteilija Peter Blake on sanonut joskus 60-luvulla, kuin-

ka upeaa on, kun saman kuvan voi asettaa näyttelyyn ja sitten vaikka kuvitukseksi viikkolehden. Paljolti tällaisesta tilanteesta on kyse myös Uusitalon tekemisessä. Monipuolisuus muodostaa kokonaisuuden.

10 cm - 10 m

Niinpä taidemaalari Uusitalo ei ole kuin puolen askelen verran erillään sarjakuvapiirtäjä Uusitalosta. Fyysinen kokoero voi tosin olla valtava ja teosten katsomisetaisyys heitellä jossain 10 cm:n ja 10 m:n haarakassa. Hyvä esimerkki on suuri maalaus "Aino".

Akseli Gallen-Kallelahan maalasi kalevalaista Ainoaan 1800-luvun lopulla. Si-

Taiteiden yö -tapahtumasta Jyväskylästä. Ikkunamaalaus ja litografiota.

nä on taidehistoriallinen lähtökohta, johon taiteilija lisää suorasukaisesti oman sukupolvensa ja -puolensa äänet. Taiteen kultakuusi ja sarjakuvan kultakuusi asettuvat samalle pinnalle. Jugendin ja sarjakuvan viiva kulkevat kuin kauan kadoksissa olleet kaverukset. Katsuja löytää maalauksesta Ainoan kainon tunteen keskeltä rajua väri- ja siveltilmää, jossa ei ole kainostelusta tietoaakaan. Itseilmaisun hetkelisyys ja sisällöllinen syvyys lomittuvat häkellyttävästi yhteen.

Sama rinnakkaisuus tulee esiin kaikkial-

Miss Mary Brown. Akryyli ja lino paperille. Noin 2,5 m X 1,5 m.

la Riitta Uusitalon tuotannossa. Hän rikkoo ja rakentaa, liikkuu pinnallisimmassa pinnassa ja yks kaks on syvällä elämän ja ihmisen sisällä. Jos tarkastelemme samasta näkökulmasta hänen sarjakuviaan, niin suurta eroa ei ole. Taiteen vapaus vain alkaa nyt pirstota sarjakuvan puhtasoppisuutta. Suorakaiteen muotoiselle sarjakuvaesteetikolle Uusitalon taiten hallitsemattomat roiskeet ja juosten kustut ruudukot tekevät oikein hyvää.

Nasun aforismit

Näin se menee ja sitten taas ateljeeseen. Yhtä hyvin kuin Isabella Rosselini elokuvasta Blue Velvet myös Mikki Hiiri tai Aku Ankka esiintyvät Uusitalon maalauksissa. Kulkureitti on ilmiselvää. Taiteilija ottaa aiheensa siitä maailmasta, jossa elää ja kääntää aiheet omaan käyttöönsä. Usein olen kuulevinani tauluista naisen puhetta. Sama koskee sarjakuvia. Uusitalo ei kuitenkaan tukundu teorioihin, hän ei lue tekstejä, joita sitten puhuisi ominaan. Hän ei argumentoi termeillä. Hän on vallattoman bruttaali elämänläheisellä tavalla.

Ajankohtaisesti hän kuitenkin ilmaisee sitä, mistä tehdään teoriaa. Hän yhdistää omaehtoisen kokemuksen ja subjektiivisuutensa kaikkeen siihen, mitä aivot ovat varastoineet media-ajan aggressiivisista tunteista. Samalla kun teoksissa on läsnä taiteilija itse, niistä löytyy myös hänen aikansa ja sen levoton mieli. Spontaani teotapa alitajunta apurinaan purkaa varastoa ilman opetettua arvojärjestystä. Iltapäivälehtien pikku-uutiset voivat olla silloin mielekkäämpiä kuin yhteiskunnallisesti vakavat pääuutiset.

Oikeastaan Riitta Uusitalon yksi järjestyksellisesti haasteista tuntuu olevan pyrkimys tehdä tyhjistä täysi. Mitättömän tuntuista pikku jutusta monumentti. Heli-postihan taiteessa lähdetään toisesta suunnasta. Ehkäpä tällainen orrustunut taipumus johtuu taiteilijan inhimillisestä tarkastelu-pisteestä. Hän katsoo maailmaa tavallaan hiekkalaatikoprospektiivistä. Lapsenomaisuus naivius ja aikuisen huoli maailmasta lataavat kuvan. Nasu-sarjat ovat aivan kuin eräänlainen elämäntaito-oppi. Nasun lausahdukset ovat aforistisen tiukkoja kommentteja. Niiden avulla voi palata taas tarkastelemaan Uusitalon maalauksia ja grafiikkaa. Yhteys löytyy ja sanoma. - Elämässä on lopulta hyvin tärkeää, miten leikki-, ruoka- ja unihetket ajoittuvat. Taiteilijoille ja erityisesti poliitikoille se on tuikitärkeää.

Hannu Castrón

M3

SARJATULTA
sarjakuvakurssi totisille harrastajille
22. - 23.4. ja 6. - 7.5.1994

Lahten muotoiluinstituutti järjestää sarjakuvasta ammattimieheissä kiinnostuneille työpajajainotteisen, kaksi viikonloppua kestävä sarjakuvakurssin, joka keskittyy visuaalisen ilmaisun ja luovan kirjoittamisen vahvistamiseen.

Kurssin opettajina toimivat:

- sarjakuvataiteilijat Tarmo Koivisto ja Harri Vaalio
- sarjakuvakirjoittaja Johanna Sinisalo
- kuvittaja Matti Kota

Hinta: 1 300 mk

Kurssiesitelypyynnöt, tiedustelut ja ilmoittautuminen puh. (918) 8135 726 / Ritva Vaara

LAHTEN MUOTOILUINSTITUUTTI
Täydennyskoulutus
PL 92, 15141 Lahti

SARJARI 37
SIRKUSHUVEJA

-Mika Myyry- -Nalle Virolainen-
-J. Lehto- -Sinisalo & Mänttari-
-Anu Lavonen- -Riikka Söyring-
-Kaltso Kallio- -Reima Mäkinen-
-Jouko Ruokosenmäki-
-Oiso Höglund- -Katja Tukialainen-
sekä päätoimittaja/postiittaja:
P.A.Manninen
Korttelahdenk. 10-12 A 8
33230 Tampere
PS-tili TA 6750 781. Irttonumerot
15mk (sis p&p) jäsenmaks.45mk